

BÖLÜM 6.2.

Hızlı-Bozuk Konuşmada Değerlendirme

Aslı ALTINSOY¹

Uluslararası alanyazında “cluttering” olarak bilinen, dilimizde ise hızlı-bozuk konuşma (HBK) olarak karşılık bulan bu akıcılık bozukluğu dil ve konuşma bozuklukları alanında popüler olmayan konu başlıklarından birisidir (1). Hızlı-bozuk (HB) konuşanların birçoğunun tedavi aramıyor oluşu ve bu nedenle kliniklere nadiren uğramaları, ayrıca HBK'nin başka semptom ve bozukluklarla birlikte görülmesi HBK hakkında daha az şey bilmemizin nedenleri arasındadır (2). Bu bölümde, kekemelik kadar tanısal kriterleri belirgin olmasa da HBK'nin tanınmasında dil ve konuşma terapistlerinin (DKT) yararlanabileceği yaklaşımlar ve prosedürlerden bahsedilecektir.

Araştırmacılar HBK'de yedi davranışa dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir (3):

- A. düşük farkındalık düzeyi,
- B. hızlı ya da değişken konuşma hızı,
- C. düzensiz dil,
- D. önce yüksek başlayan ama mırıltıya doğru düşen konuşma,
- E. artikülasyon hataları,
- F. sözcük ya da öbek tekrarları ve
- G. dikkatini konuşmaya verdiğinde konuşma becerisindeki düzelme (Şekil 1). Ancak bu davranışların tümü her HB konuşanda görülmeyebilir. Bu nedenle DKT'lere tanılamada yardımcı olacak sınırları daha net bir tanıma gereksinim duyulmaktadır.

¹ Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, aslialtinsoy@akdeniz.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5055-3805

Sonuç olarak HBK'yi değerlendirmede birden çok prosedür kullanılabilir. Tanım-referanslı değerlendirme, St. Louis ve Schulte'nin (4) tanımından yola çıkarak algısal olarak zorunlu semptomun ve eşlik etmesi beklenen semptomların varlığıyla ilişkili tanı koymayı içermektedir. Bunun yanı sıra HB konuşanların konuşma ölçümleri de alınabilir. Bu işlem farklı konuşma hızı teknikleriyle yapılabilmektedir. HBK'yi değerlendiren araçlardan en bilineni PCI'dir. Uygulamadaki kolaylığı ile anılsa da kişinin HBK davranışlarına ilişkin fikir sunar, tanı koymada yeterli bulunmamaktadır. Akıcılık değerlendirme bataryası ise zaman alan bir araçtır ve genellikle bilimsel amaçlar için kullanılmaktadır. HB konuşanların hız, akıcılık ve anlaşılabilirlik becerilerinin belli koşullara göre analiz edilmesiyle uygulanmaktadır. DKT'ler amaçlarına göre tanı ve terapi süreçlerinde bu ölçüm yöntemlerinden yararlanabilirler.

Kaynaklar

1. St. Louis KO & Durrenberger CH. What communication disorders do experienced clinicians prefer to manage? *ASHA*. 1993;35(12): 23-31.
2. Myers FL & St. Louis KO. Cluttering: Issues and controversies. Myers FL & St. Louis KO (Eds.), *Cluttering: A Clinical Perspective* içinde. San Diego: Singular; 1992. p. 11-22.
3. Daly DA & Burnett ML. Cluttering: Assessment, treatment planning, and case study illustration. *Journal of Fluency Disorders*. 1996;21: 239-248. doi:10.1016/S0094-730X(96)00026-5
4. St. Louis KO & Schulte K. Defining cluttering: the lowest common denominator. Ward D & Scaler Scott K (Eds.), *Cluttering: A Handbook of Research, Intervention and Education* içinde. East Sussex: Psychology Press; 2011. p. 233-253.
5. van Zaalen YOH. *Cluttering identified. Differential diagnostics between cluttering, stuttering and speech impairment related to learning disability*. Doktora Tezi. Utrecht, Holland: Utrecht University; 2009.
6. van Zaalen YOH & Reichel IK. *Cluttering: Current Views on Its Nature, Diagnosis, and Treatment*. Bloomington: iUniverse; 2015.
7. Arcuri CF, Osborn E, Schiefer AM, et al. Speech rate according to stuttering severity (Oriji-nal başlık: Taxa de elocução de fala segundo a gravidade da gagueira). *Pró-Fono Revista de Atualização Científica*. 2009;21(1): 45-50. doi: 10.1590/S0104-56872009000100008
8. Rezai H, Torabi H, Tahmasebi N, et al. Comparing Speech rate and stuttering frequency during reading and monologue between subjects with and without stuttering. *Journal of Modern Rehabilitation*. 2019;13(3): 153-160. doi: 10.32598/JMR.13.3.153
9. Altınsoy A & Özdemir RS. Kekemeliği olan okul-çağı çocuklarının kekemelik şiddeti ile artikülasyon hızları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *XI. Ulusal Dil ve Konuşma Bozuklukları Kongresi'nde sunulan bildiri*. 19-21 Mayıs 2023, İstanbul. (2023).
10. Altınsoy A. *Öngörücü hızlı-bozuk konuşma envanteri-R ve akıcılık değerlendirme bataryasının Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Doktora Tezi: Eskişehir, Anadolu Üniversitesi; 2021.
11. St. Louis KO, Myers FL, Bakker K et al. Understanding and treating cluttering. Cunture E. & Curlee R (Eds.), *Stuttering and Other Fluency Disorders* (3. baskı) içinde. Philadelphia: Thieme Medical; 2007. p. 297-325.

12. Scaler Scott K & Ward D. *Managing Cluttering: A Comprehensive Guidebook of Activities*. Texas: PRO-ED; 2013.
13. Renfrew C. *The Renfrew language scales: Bus story test, a test of narrative speech*. Speechmark; 1997.
14. Mayer M. *Frog, Where Are You?* New York: Dial; 1969.
15. Bayles KA & Tomoeda CK. *Arizona Battery for Communication Disorders of Dementia (ABCD)*. Tucson: Canyonlands Publishing; 1994.
16. van Zaalen YOH & Bochane M. "The wallet story". *27th World Congress of the International Association of Logopedics and Phoniatics*'de sunulan poster. 6-9 August 2007, Copenhagen. (2007).
17. van Zaalen YOH, Wijnen F & De Jonckere PH. Differential diagnostic characteristics between cluttering and stuttering-part one. *Journal of Fluency Disorders*. 2009;34: 137-154. doi: 10.1016/j.jfludis.2009.07.001
18. Cosyns M, Meulemans M, Vermeulen E, et al. Measuring articulation rate: A comparison of two methods. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*. 2018;61(3): 1-7. doi: 10.1044/2018_JSLHR-S-17-0251
19. Riley GD & Riley J. *Oral Motor Assessment and Treatment: Improving Syllable Production*. Austin: PRO-ED; 1985.
20. Bakker K & Myers FL. Recent developments in the Cluttering Severity Instrument (CSI). *International Cluttering Online Conference*'da sunulan bildiri. 14 April-5 May 2010, Mankato. (2010).
21. 16/05/2023 tarihinde <https://sites.google.com/view/icacluttering> adresinden ulaşılmıştır.
22. St. Louis KO. Purpose and organization of the special edition on cluttering. *Journal of Fluency Disorders*. 1996;21(3-4): 171-173. doi: 10.1016/S0094-730X(96)00020-4
23. Daly DA & Cantrell RP. Cluttering: Characteristics identified as diagnostically significant by 60 fluency experts. *5th World Congress on Fluency Disorders*'de sunulan poster. 25-28 July 2006, Dublin. (2006).
24. 16/05/2023 tarihinde adresinden ulaşılmıştır: <https://sites.google.com/view/icacluttering/resourcesdownloads/clinical-materials>
25. Weiss DA. *Cluttering*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall; 1964.
26. Daly DA. Helping the clutterer: Therapy considerations. Myers FL & St. Louis KO (Eds), *Cluttering: A Clinical Perspective* içinde. San Diego: Singular; 1992. p. 107-121.
27. Ward D. *Stuttering and Cluttering Frameworks for Understanding and Treatment*. East Sussex: Psychology Press; 2006.
28. van Zaalen YOH & Winkelman C. *Broddelen, een (on) Begrepen Stoornis*. Bussum: Coutinho; 2009.
29. van Zaalen YOH, Wijnen F & De Jonckere PH. The assessment of cluttering: rationale, tasks, and interpretation. Ward D & Scaler Scott K (Eds.), *Cluttering: A Handbook of Research, Intervention and Education* içinde. East Sussex: Psychology Press; 2011. p. 137-151.
30. Preus A. Cluttering upgraded. *Journal of Fluency Disorders*. 1996;21(3-4): 349-357. doi: 10.1016/S0094-730X(96)00038-1